



RÅDMANNENS FORSLAG

1 Innledning

Omstilling for framtiden

Den økonomiske framtiden er fortsatt usikker og regionen er i gang med store omstillinger. Stavanger kommune skal videreutvikle gode velferdstjenester innenfor strammere økonomiske rammer i tiden framover. Investeringsnivået i perioden er fortsatt høyt.

Fortsatt lav økonomisk vekst

Konjunkturedgangen i regionen har påvirket rammebetingelsene til Stavanger kommune med lav vekst i skatteinntektene de siste årene. Det er en markert nedgang i skatteinntektene for kommunen, i motsetning til utviklingen i landet for øvrig. Arbeidsledigheten er på 4,8 prosent i Stavanger, det høyeste på mange år. Tjenestenivået må tilpasses til et vedvarende lavere inntektsnivå. En lav utgiftsvekst fremover vil være avgjørende for å kunne opprettholde en bærekraftig økonomi over tid, og slik sett opprettholde et økonomisk handlingsrom.

Langsiktige velferdsutfordringer

Som resten av landet står Stavanger kommune overfor en langsiktig utfordring med en aldrende befolkning. Dette fører til en sterk vekst i behovet for velferdstjenester, og andelen av befolkningen som er yrkesaktiv, og betaler skatt, blir stadig mindre. For å unngå en uforholdsmessig høy skattebelastning på husholdningene, må arbeidsproduktiviteten i offentlig sektor økes og man må være forsiktig med å øke standarden på tjenestene ut over dagens nivå.

Velferd og folkehelse

Kommunen har svært gode resultater av satsingen på «Leve HELE LIVET». Det legges opp til fortsatt sterk satsing på hverdagsrehabilitering og forebygging.

Det er innarbeidet tiltak i tråd med regjeringens satsingsområder innenfor blant annet tidlig innsats i skolen, opptrappingsplan på rusfeltet, helsestasjoner og skolehelsetjenesten.

Høye ambisjoner om lave utslipp

Klima- og miljøutfordringene er ett av de største samfunnsutfordringene i årene framover. Stavanger må redusere klimautslippene. De lokale, direkte klimagassutslippene i Stavanger er hovedsakelig knyttet til transport og bruk av fossil energi. Gjennom god areal- og transportplanlegging skal kommunen tilrettelegge for kort avstand mellom innbyggernes daglige gjøremål, slik at disse kan gjennomføres ved gange, sykling og kollektivtransport. Energi- og varmeløsninger, som ikke er basert på fossile brensler og bedre energistyring av bygg, gir positiv klimaeffekt og kan åpne nye muligheter for næringsutvikling.

Verdibevaring

Bærekraftig økonomiforvaltning over tid innebærer også verdibevaring på egen bygningsmasse. Økonomisk handlingsrom og helhetlig prioritering avgjør rekkefølgen på vedlikeholdet og hvor rask det bygningsmessige vedlikeholdsetterslepet kan reduseres. Finansiering av verdibevarende vedlikehold for hele bygningsmassen må derfor gjennomføres over flere perioder.

Omstilling tar tid

Stavanger kommune har i en årrekke fram til 2014 hatt en svært god økonomi og en jevn økonomisk vekst. På det høyeste hadde kommunen en skatteinntekt som var på 147 prosent av landsgjennomsnittet, mens det nå i handlingsplanperioden legges opp til et skattenivå på i underkant av 130 prosent av landsgjennomsnittet. Det er en ny situasjon for kommunen. Imidlertid tar det lang tid å tilpasse kostnadene til nye inntektsrammer, da investeringer og gode velferdstjenester er vanskelig å reversere. Dette gir utfordringer i en overgangsperiode mot et nytt inntektsnivå.

Hovedgrep for økonomisk handlekraft

Rådmannen vil peke på fire hovedgrep for å håndtere utfordringene i handlings- og økonomiplanperioden:

1. Tilpasning til demografiske endringer
2. Nøktern og effektiv drift
3. Høyt investeringsnivå
4. Utvikle kapasitet og kompetanse for langsiktig omstilling

Tilpasning til demografiske endringer

Rådmannens budsjettforslag for planperioden 2017-2020 handler i stor grad om videreføring av gjeldende handlings- og økonomiplan, men driftsnivået er justert for demografiske endringer, politiske vedtak og planer. Siden inntektssystemet tilpasses endringer i demografien, må også utgiftene til kommunen tilpasses endringer i demografien. Det betyr at kapasiteten i barnehagene må tilpasses lavere antall barn i årene som kommer, og kapasiteten i sykehjemsplasser ikke må økes før endringer i demografien tilsier at behovet er til stedet.

Nøktern og effektiv drift

Det er innarbeidet innsparings- og effektiviseringskrav på 0,8 prosent av netto budsjettramme på tjenesteområdene. Dette er løst med en kombinasjon av konkrete tiltak og generelle effektiviseringskrav. Tiltakene utgjør tilsammen kr 51 mill. i 2017 og øker til kr 105 mill. i 2020.

Netto driftsresultat er 1,7 prosent i 2017, økende til 3,0 prosent i 2020. Dette er et svakere resultat enn de økonomiske måltallene for gjeldende handlings- og økonomiplan. Rådmannen har vurdert om kravet til netto driftsresultat bør justeres ned i planperioden, men vil anbefale at måltallet på 3 prosent netto

driftsresultat opprettholdes grunnet høyt investeringsnivå.

Høyt investeringsnivå

Investeringsnivået ligger fortsatt høyt med kr 4,7 mrd. i planperioden. Hovedprioriteringene er bygging og rehabilitering av skoler, sykehjem, bofellesskap og park- og idrettsanlegg. Brutto lånegjeld vil i planperioden stige fra kr 5,9 mrd. til kr 6,7mrd. i slutten av planperioden. Rådmannen mener at dette er på grensen til hva kommunen kan bære på lang sikt. Investeringsnivået bør ikke øke ut over dette nivået, og det stiller også større krav til overskudd i den ordinære driften for å få til nødvendige overføringer fra drift til investering.

Utvikle kapasitet og kompetanse for langsiktig omstilling

Stavanger kommune har kompetanse og ressurser til å forme og skape framtidens muligheter. For å utvikle og forsterke kommunens omstillingskompetanse og -kapasitet vil rådmannen foreslå tre tverrgående satsinger:

- Forbedring, fornying og effektivisering
- Smartby og digitalisering
- Innbyggerinvolvering og samskaping

Innovasjon og omstilling er nødvendig både ut fra kortsiktige og langsiktige økonomiske og demografiske utfordringer. Men rådmannen vil likevel påpeke at smartby, digitalisering og forbedringsarbeid også gir nye muligheter til å skape nye og bedre tjenester til innbyggerne uavhengig av økonomiske rammer.

Innovasjon og omstilling kan bare realiseres gjennom målrettet arbeid over tid av ledere og medarbeidere. Stavanger kommune vil fortsette satsingen på kompetanseutvikling, gode arbeidsprosesser, godt arbeidsmiljø og godt lederskap.

Stavanger 28. oktober 2016

Per Kristian Vareide
rådmann

Olve Molvik
konst. direktør økonomi